

UCHWAŁA NR L/503/2022
RADY MIASTA PRUSZCZ GDAŃSKI

z dnia 14 grudnia 2022 r.

**w sprawie przyjęcia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy
w Rodzinie na lata 2023 - 2027 dla miasta Pruszcz Gdański.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2022 r. poz. 559, poz. 1005, poz. 1079, poz. 1561) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 1249) Rada Miasta uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023 – 2027 dla miasta Pruszcz Gdański, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Pruszcza Gdańskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Miasta

Małgorzata Czarnecka - Szafrńska

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023 – 2027 dla miasta Pruszcz Gdański

WSTĘP

Przemoc w rodzinie jest bezsprzecznie zjawiskiem negatywnym mającym ogromny wpływ na rozwój człowieka we wszystkich etapach jego życia. Odciska ona głębokie piętno na psychice ofiar co ma też negatywny wpływ na budowanie więzi uczuciowych i przyjacielskich, przywiązanie do rodziny.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka kształtującym osobowość, system wartości, styl życia. Rodzice czy opiekunowie są wzorem dla swoich dzieci, a istotną rolę odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji, rodzina nie jest w stanie zrealizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny ulegają zachwianiu i są niezgodne z przyjętymi normami prawnymi i moralnymi, a także oczekiwaniami społecznymi.

Przemoc zagraża życiu i zdrowiu, powoduje niewyobrażalne szkody psychiczne u osób, które przez lata doświadczają znęcania, wykorzystywania czy też zaniedbania. Przemoc domowa to także poważny problem społeczny, niesie za sobą ryzyko dziedziczenia przez dzieci zachowań przemocowych i powielania ich w dorosłym życiu.

Istotnym dokumentem w polskim ustawodawstwie regulującym działania dotyczące przemocy w rodzinie jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, która definiuje pojęcie przemocy w rodzinie, określa także zadania organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, zasady postępowania wobec osób doznających przemocy w rodzinie oraz zasady postępowania wobec sprawców przemocy.

W związku z tym, iż przemoc występuje bardzo często w rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym, kwestie przemocy reguluje również ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119

z późn. zm.). Ustawa ta nakłada na samorząd gminny obowiązek udzielania rodzinom pomocy psychospołecznej i prawnej oraz obrony przed przemocą w rodzinie.

Kompetencje jednostek i pracowników pomocy społecznej reguluje ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.). Zadaniem tych podmiotów jest udzielanie pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemem przemocy w rodzinie. Przemoc w rodzinie jest jednym z powodów przyznawania pomocy społecznej, w tym socjalnej, psychologicznej i prawnej.

Kodeks postępowania karnego nakłada na każdego, komu znane jest zdarzenie uzasadniające wszczęcie postępowania z urzędu, obowiązek zawiadomienia o tym prokuratora lub Policji.

Procedurą szczególną w sytuacjach przemocy w rodzinie jest procedura „Niebieskie Karty”, która została uregulowana w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (t.j. Dz. U. z 2011 r. poz. 1245) wydanym jako akt wykonawczy na podstawie art. 9d ust. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Jej głównym celem jest rozpoznawanie przemocy i usprawnienie pomocy oferowanej przez przedstawicieli różnych służb w środowisku lokalnym oraz tworzenie warunków do systemowego i interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną.

Głównym celem Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023 – 2027 dla miasta Pruszcz Gdański, zwanego dalej „Programem”, jest kontynuacja realizacji zadań gminnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie – szczególnie poprzez promowanie oddziaływań profilaktycznych, wsparcie ofiar przemocy, jak również pracy ze sprawcą przemocy. Przemoc w rodzinie stanowi poważny problemem społeczny, wobec którego oczekuje się tworzenia odpowiedniej sieci wsparcia realizowanej przez osoby profesjonalnie pomagające: pracowników socjalnych, pedagogów, psychologów, kuratorów, policjantów, lekarzy. Wyzwanie, jakie stanowi pomoc tak wyjątkowym grupom osób, jakimi są osoby doświadczające przemocy w rodzinie, wymaga szeroko zakrojonej współpracy międzyinstytucjonalnej. W tym celu powołany został Zespół Interdyscyplinarny zrzeszający specjalistów działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, którego głównym zadaniem jest realizowanie działań zawartych w Programie, a także integrowanie i koordynowanie działań podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,

W Programie zdefiniowano zjawisko przemocy w rodzinie, określono założenia i sprecyzowano cele. Opisano działania w ramach procedury „Niebieskie Karty”, zawarto adresatów i realizatorów Programu, przedstawiono spodziewane efekty jego realizacji, zasady finansowania oraz monitoring działań.

ROZDZIAŁ I

ZJAWISKO PRZEMOCY W RODZINIE

1.1 Definicja przemocy w rodzinie.

Zjawisko przemocy w rodzinie definiowane jest w ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób w rodzinie, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Przemoc domową zaliczamy do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej, które prowadzą do dysfunkcji i rozpadu rodziny. Dla lepszego zdiagnozowania przemocy w rodzinie konieczne jest jej zdefiniowanie. W wielu przypadkach przejawy przemocy są jednoznaczne, nie pozostawiające żadnych wątpliwości, w innych bardziej złożonych, niezbędne jest określenie kryteriów oceny przemocy.

Przytoczona wyżej definicja przemocy zawiera podstawowe kryteria, na podstawie których rozpoznaje się przemoc w rodzinie. O przemocy możemy mówić wtedy, gdy zostaną spełnione następujące warunki:

- **Intencjonalność** – działania sprawcy są celowe i zamierzone, nie dzieją się przypadkowo, co często stara się on udowodnić. Sprawca dąży do uzyskania kontroli, władzy, bezwzględnego posłuszeństwa. Jest przekonany, że lepiej wie co dla osoby, którą krzywdzi jest dobre. W jego przekonaniu tylko on ma rację, powinien więc podejmować decyzje, a inni członkowie rodziny muszą się im podporządkować.
- **Dysproporcja sił** – w rodzinach, gdzie dochodzi do przemocy zawsze istnieje nierównowaga sił tj. jedna osoba jest słabsza, druga silniejsza. Przewaga ta jest nie tylko fizyczna, ale także materialna, psychiczna, kulturowa, społeczna. W wyniku stosowania przemocy, ta dysproporcja jeszcze bardziej się pogłębia. Ofiara czuje się coraz bardziej bezbronna, bezradna, a sprawca ma coraz większe poczucie bezkarności.

- **Naruszenie godności i praw** – sprawca poniża ofiarę, deprecjonuje ją i ośmiesza. Pozbawia godności, prawa do szacunku, godziwych warunków życia, tajemnicy korespondencji, ochrony zdrowia, kontaktów z rodziną. Często traktuje ofiarę jak przedmiot.
- **Powodowanie cierpienia i szkód** – ofiary traktowane są w sposób bezlitosny, niegodny, doznają szkód fizycznych i psychicznych, często po długotrwałej sytuacji traumatycznej nabierają przekonania, że zasługują na takie traktowanie.

Jeśli wszystkie wyżej wymienione warunki zostaną spełnione można mówić, że ktoś stosuje przemoc wobec drugiej osoby: sprawca działa z intencją wobec ofiary, która jest od niego słabsza, narusza jej prawa i dobra osobiste, powodując cierpienie i szkody.

Rozpatrując problem przemocy w rodzinie należy posiadać umiejętność rozróżniania konfliktu od przemocy. Konflikt bowiem to przedłużająca się niezgoda między stronami, różnica między wartościami, postawami itp., której nie sposób usunąć, a obydwie strony mają takie same możliwości przedstawienia i obrony swoich racji. Natomiast przemoc to zamierzone działanie/intencja, użycie przewagi sił przeciw członkowi/om rodziny, naruszenie praw i dóbr tych osób, wywoływanie cierpienia i szkód. Doświadczenie przemocy uszkadza zdolności ofiary do samoobrony. Ważny jest również fakt, że przemoc to nie to samo co agresja. To co odróżnia przemoc od agresji, to przewaga sił jednej ze stron. W przemocy jest ona zawsze po stronie sprawcy, w przypadku konfliktu – zrównoważona.

1.2 Rodzaje przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem niedeterminowanym kontekstem regionalnym, społecznym, materialnym – dotyka ludzi niezależnie od miejsca zamieszkania i statusu społecznego. Istotne jest przez to dążenie do wypracowania uniwersalnego standardu wsparcia osób doświadczających przemocy adekwatnego do warunków zmieniającej się rzeczywistości.

Wyróżnia się następujące formy przemocy domowej:

- **Przemoc fizyczna** – narusza nietykalność fizyczną, jest intencjonalnym zachowaniem powodującym uszkodzenie ciała lub niosącym takie ryzyko. Do przemocy fizycznej zalicza się bardzo szeroki wachlarz zachowań sprawcy m.in. szturchanie, popychanie, ciągnięcie za włosy, uszy, kopanie, duszenie i bicie oraz zachowania powodujące ostre urazy fizyczne wymagające interwencji medycznej lub hospitalizacji.
- **Przemoc psychiczna (emocjonalna)** narusza godność osobistą, zawiera przymus i groźby. Ma na celu pozbawienie ofiary zaufania do siebie i do swoich kompetencji w różnych

obszarach jej życia. Zachowania sprawcy to m.in. wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, krytykowanie poglądów, wyglądu, ograniczanie kontaktów z bliskimi, szantażowanie. Przemoc psychiczna jest najczęstszą formą przemocy i jest bardzo trudna do udowodnienia.

- **Przemoc seksualna** narusza intymność człowieka, polega na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę, lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić.
- **Przemoc ekonomiczna** to naruszenie własności. Wiąże się z celowym niszczeniem czyjejs własności, pozbawianiem środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby.
- **Zaniedbanie** jest formą przemocy ekonomicznej, która polega na naruszeniu obowiązku do opieki ze strony osób bliskich i oznacza nie dawanie środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nie udzielenie pomocy, uniemożliwienie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb.

Innymi formami przemocy są:

- **Stalking** – uporczywe i natrętne nękanie osoby, zazwyczaj przejawiające się w próbach nawiązania kontaktu pomimo wyraźnego sprzeciwu ze strony osoby kontaktowanej, bądź psychicznym dręczeniem ofiary w inny, często wyrafinowany sposób (np. dokonywanie zamówień na jej adres, inicjowanie spotkań z osobami trzecimi lub uciekanie się do gróźb), wzbudzając u niej poczucie zagrożenia lub istotnie naruszając jej prywatność.
- **Cyberprzemoc** – jest to przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych (głównie Internet oraz telefony komórkowe), przejawia się m.in. nękaniami, straszeniem, szantażowaniem, publikowaniem lub rozsyłaniem ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów itp.

1.3 Mechanizm przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie rzadko jest jednorazowym incydem. Jest to proces, który składa się z powtarzających się, następujących po sobie faz:

- **Faza narastającego napięcia** – początek cyklu. Napięcie stopniowo narasta, pojawiają się coraz częstsze konflikty, zazdrość i gniew. Sprawca coraz bardziej kontroluje i podporządkowuje sobie członków rodziny. Staje się coraz bardziej drażliwy, poirytowany,

prowokuje klótnie w czasie których wyzywa, obraża, poniża. Rodzina dąży do wyciszenia sytuacji, za wszelką cenę usiłuje poprawić nastrój sprawcy starając się zaspokoić jego żądania. Ofiary niejednokrotnie obarczają się odpowiedzialnością za nastroje partnera czy rodzica.

- **Faza ostrej przemocy** to etap drugi, w którym dochodzi do wybuchu gniewu i wyładowania agresji. W tej fazie to sprawca prowokuje awanturę, często z błahych powodów, stawiając ofierze żądania, których ona nie jest w stanie zaspokoić. Ofiara próbuje na różne sposoby uspokoić sprawcę i uchronić siebie, ale zwykle te działania nie dają rezultatu. Sprawca działa w sposób gwałtowny, traci kontrolę nad swoim zachowaniem. Ofiara po ataku agresji przeżywa niedowierzanie, bezradność, wstyd, złość.
- **Faza miodowego miesiąca** czyli etap ostatni, gdzie sprawca usprawiedliwia swoje zachowania, przeprosza, okazuje skruchę i obiecuje, że agresja się więcej nie powtórzy, jest miły, uczynny, obdarowuje prezentami. Ofiara wierzy w zapewnienia sprawcy, ponieważ bardzo chce, aby były one prawdą. W tej fazie osoby doświadczające przemocy często wycofują się z podjętych wcześniej działań przeciwko sprawcy.

Wraz z upływem czasu kolejne fazy przemocy następują po sobie coraz szybciej, a czyny sprawcy stają się coraz bardziej brutalne i gwałtowne.

1.4 Przyczyny występowania przemocy w rodzinie.

Wiele czynników wpływa na pojawienie się przemocy domowej. Zaliczamy do nich m.in.:

- **Normy społeczne i kulturowe** – przemoc w rodzinie jest skutkiem wielowiekowego, społecznego przyzwolenia na krzywdzenie osób najbliższych, w szczególności kobiet i dzieci. W wielu środowiskach akceptuje się bicie, stosowanie kar cielesnych i panuje przekonanie o nadrzędnej roli mężczyzny. Wówczas przemoc staje się sposobem sprawowania kontroli nad pozostałymi członkami rodziny.
- **Dziedziczenie wzorca przemocy** – dzieci wychowujące się w rodzinach, w których krzywdzi się bliskich, przyswajają sobie zachowania dorosłych, których są świadkami lub ofiarami. Uczą się, że przemoc to najlepszy i najbardziej skuteczny sposób rozwiązywania konfliktów.
- **Uzależnienie i nadużywanie alkoholu** – większość sprawców przemocy domowej to osoby pozostające pod wpływem alkoholu lub narkotyków. Alkohol osłabia kontrolę własnych zachowań, zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności

i niepowodzenia życiowe, zaburza ocenę sytuacji i może powodować błędną interpretację zachowań innych osób.

- **Środowisko społeczne** – istotnym czynnikiem sprzyjającym występowaniu przemocy jest stres związany z sytuacją socjalno-ekonomiczną rodziny. Bezrobocie, problemy finansowe, mieszkaniowe czy zdrowotne, a także nawarstwianie się różnych problemów może wywołać frustrację.

1.5 Skutki przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie ma najczęściej poważne konsekwencje fizyczne i psychiczne dla ofiar przemocy, stanowi tym samym zagrożenie życia. Skutki fizyczne obejmują głównie obrażenia ciała (m.in. zasinienia, rozcięcia, złamania oraz poważniejsze prowadzące do długotrwałych stanów np. utrata słuchu, choroby przenoszone drogą płciową, problemy ginekologiczne). Skutki dla zdrowia psychicznego obejmują m.in. strach, depresję, zespół stresu pourazowego, zaburzenia obsesyjno-kompulsywne, uzależnienie od środków psychoaktywnych itp. Nie należy zapominać o społecznych skutkach stosowania przemocy w rodzinie. Dziecko, które jest ofiarą przemocy w rodzinie tworzy obraz samego siebie, w którym czuje się winne, że ktoś stosuje wobec niego kary fizyczne czy psychiczne. Brak mu poczucia własnej wartości, a przede wszystkim, nie ma zapewnionej tak ważnej dla rozwoju dziecka potrzeby bezpieczeństwa. U dzieci, które są świadkami lub ofiarami przemocy w rodzinie, często występują zaburzenia emocjonalne oraz zaburzenia zachowania. Dzieci te w przyszłości z większym prawdopodobieństwem mogą tworzyć nieprawidłowe relacje z ludźmi.

1.6 Analiza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie miasta Pruszcz Gdański.

Właściwe zdiagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie jest bardzo trudne. Przemoc domowa jest problemem złożonym, o którym trudno się rozmawia, a który jeszcze trudniej zbadać. Istniejące statystyki pozwalają oszacować jedynie jego przybliżone rozmiary. Analiza zjawiska przemocy w rodzinie w mieście Pruszcz Gdański została opracowana na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego zebranych w okresie od 2016 do 2021 roku.

Tabela nr 1. Liczba procedur „Niebieskie Karty” prowadzonych w latach 2016 – 2021.

	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
Liczba wszczynanych procedur „Niebieskie Karty” w danym roku	44	39	45	47	26	45
Liczba prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” w danym roku	59	63	73	76	62	72

Tabela nr 2. Liczba procedur „Niebieskie Karty” wszczynanych przez poszczególne podmioty.

Podmiot wypełniający formularz Niebieska Karta część A	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
Pomoc społeczna	16	18	19	19	16	17
Policja	24	12	21	25	15	25
Oświata	3	5	3	3	4	4
Służba zdrowia	1	4	2	0	1	0
Komisja Alkoholowa	0	0	0	0	0	0

Powyższe dane wskazują, że liczba wszczynanych procedur „Niebieskie Karty” w poszczególnych latach jest zbliżona. Najmniej procedur zostało wszczętych w roku 2020 tj. 36, a najwięcej w roku 2019 tj. 47. Z sześciu podmiotów wypełniających formularze Niebieska Karta część A największą liczbę procedur wszczyna pomoc społeczna i policja, dużo mniej procedur jest wszczynanych przez oświatę oraz służbę zdrowia. W latach 2016-2021 członkowie komisji alkoholowej nie wszczęli żadnej procedury.

Tabela nr 3. Dane dotyczące liczby osób, którym udzielono wsparcia w związku z wszczętymi procedurami „Niebieskie Karty” na podstawie sprawozdań z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w latach 2016-2021.

		2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
Liczba osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego	Ogółem	200	236	277	269	205	253
	W tym kobiety	71	67	83	84	63	66

oraz grup roboczych w związku z prowadzoną procedurą „Niebieskie Karty”	W tym mężczyźni	60	68	83	82	56	81
	W tym dzieci	69	101	111	103	86	106
Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie	ogółem	127	160	169	160	134	162
	W tym kobiety	54	57	55	57	45	51
	W tym mężczyźni	4	2	4	0	3	5
	W tym dzieci	69	101	110	103	86	106

Powyższe dane wskazują, że w latach 2016 - 2021 w każdym roku pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego, a także powołanych grup roboczych objętych było ponad 200 osób. W 2016 r. oraz 2020 r. w związku z prowadzoną procedurą „Niebieskie Karty” objęto pomocą najmniejszą liczbę osób tj. odpowiednio 200 i 205 osób. Najwięcej osób objętych było wsparciem w roku 2018 tj. 277 osób. Szczególną uwagę zwraca liczba dzieci w rodzinach gdzie występowała przemoc. Dziecko, które jest świadkiem przemocy w swojej rodzinie przeżywa ambiwalentne uczucia wobec obojga rodziców. W stosunku do osoby krzywdzonej czuje współczucie i bezradność, natomiast wobec sprawcy - złość i gniew. W sprawozdaniach z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dzieci wychowujące się w rodzinach, w których występuje przemoc są traktowane jak osoby, które bezpośrednio doznają przemocy w rodzinie. W roku 2018 pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych objętych było 111 dzieci. Najmniej dzieci objętych wsparciem z uwagi na występowanie przemocy w rodzinie było w 2016 roku – 69. Powyższe dane wskazują, że dzieci stanowią przynajmniej 40 % osób objętych wsparciem z tytułu występującej w rodzinach przemocy, co jednocześnie stanowi 40 % liczby osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Osoby doświadczające przemocy to zazwyczaj kobiety. Liczba mężczyzn zgłaszających doznawanie przemocy w rodzinie jest marginalna i są to zazwyczaj osoby starsze lub niepełnosprawne.

ROZDZIAŁ II

ZAŁOŻENIA PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2023 – 2027 DLA MIASTA PRUSZCZ GDAŃSKI

Podstawą opracowania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023 – 2027 dla miasta Pruszcz Gdański jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, która nakłada na samorządy obowiązek tworzenia lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i prowadzenia poradnictwa w przypadku jej zaistnienia.

Program wskazuje główne kierunki działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Działania, które mają charakter wielokierunkowy, dotyczą w szczególności profilaktyki, zapobiegania i ograniczania zjawiska przemocy w rodzinie. Istotne jest dążenie do wypracowania uniwersalnego standardu wsparcia osób doświadczających przemocy, adekwatnego do warunków zmieniającej się rzeczywistości społecznej. Program zakłada zmianę rozumienia przez społeczeństwo zjawiska przemocy w rodzinie, promowanie wartości rodzinnych, edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie dotyczącym przemocy w rodzinie i skutków jej stosowania, promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy, poprawę stanu bezpieczeństwa życia codziennego. Przemoc w rodzinie, a szczególnie przemoc wobec dzieci stanowi poważny problem społeczny, wobec którego oczekuje się tworzenia specjalistycznej sieci wsparcia, realizowanej przez profesjonalistów: pracowników socjalnych, pedagogów, psychologów, kuratorów, policjantów, lekarzy i innych, w ramach szerokiej współpracy międzyinstytucjonalnej. Zintegrowanie wszelkich zasobów jednostek i organizacji do realizacji zadań Programu daje szansę stworzenia jednolitej strategii wsparcia oraz zdecydowanego podniesienia skuteczności udzielanej pomocy. Jednym z podstawowych tego warunków jest poczucie wspólnego celu w sensie działań społecznych oraz zintegrowanie środowiska przy jego realizacji.

ROZDZIAŁ III

CELE PROGRAMU

Cele główne Programu:

1. Zwiększenie skuteczności działań profilaktycznych, edukacyjnych i wychowawczych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności oferowanych form pomocy.

3. Zwiększenie skuteczności działań edukacyjnych, interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

1. Zwiększenie skuteczności działań profilaktycznych, edukacyjnych i wychowawczych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	
Cele szczegółowe	Działania
Podnoszenie poziomu wrażliwości społecznej na zjawisko przemocy w rodzinie. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> – prowadzenie zajęć i spotkań uświadamiających zagrożenia płynące z występowania przemocy w rodzinie oraz propagujących zachowania sprzyjające pozytywnym postawom w rodzinie; – działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą; – edukacja dzieci i młodzieży w zakresie radzenia sobie ze stresem, agresją własną i innych; – prowadzenie działań informacyjnych z zakresu problematyki przemocy w rodzinie, w tym także przeprowadzanie kampanii społecznych w celu zwiększenia wiedzy społeczeństwa na temat jw.; – dalsza edukacja społeczeństwa w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie oraz konsekwencji wynikających z funkcjonowania osób i rodzin doświadczających przemocy; – upowszechnianie dostępnych materiałów edukacyjnych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie; – upowszechnianie wiedzy wśród mieszkańców na temat podmiotów świadczących pomoc osobom doświadczającym przemocy w rodzinie oraz form udzielanej pomocy;
Podniesienie kompetencji i doskonalenie umiejętności osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy	<ul style="list-style-type: none"> – podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników służb, instytucji zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie; – dalszy rozwój i wzmacnianie instytucji wspierających

w rodzinie.	<p>osoby doświadczające przemocy w rodzinie;</p> <ul style="list-style-type: none"> – kontynuacja interdyscyplinarnej współpracy instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
2. Zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności oferowanych form pomocy.	
Cele szczegółowe	Działania
Wspieranie ofiar przemocy w rodzinie w przezwyciężeniu sytuacji kryzysowej oraz przerwaniu procesu przemocy, zapobieganie kolejnym aktom przemocy w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> – udzielanie specjalistycznego poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, głównie poprzez podejmowanie działań edukacyjnych, służących wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców, promowaniu odpowiednich wzorców życia rodzinnego; – współpraca instytucji działających w obszarze pomocy rodzinie z problemem przemocy w rodzinie, wdrażanie standardów współpracy i postępowania wobec osób doświadczających przemocy w rodzinie; – upowszechnianie informacji o podmiotach działających na rzecz osób doświadczających przemocy w rodzinie; prowadzenie grup wsparcia i samopomocowych dla osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie;
3. Zwiększenie skuteczności działań edukacyjnych, interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.	
Cele szczegółowe	Działania
Oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> – podejmowanie działań edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, szczególnie poprzez udzielanie osobom jw. informacji o skutkach prawnych stosowania przemocy w rodzinie; – interdyscyplinarna współpraca instytucji działających w obszarze pomocy rodzinie z problemem przemocy w rodzinie, wdrażanie standardów współpracy i postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie; – oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie

	<p>poprzez motywowanie ich i kierowanie do udziału w programach edukacyjno - korekcyjnych;</p> <ul style="list-style-type: none"> – oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie, a borykające się z problemem alkoholowym poprzez motywowanie ich do podjęcia leczenia odwykowego; – izolowanie sprawców przemocy od ofiar na podstawie przepisów prawa; – upowszechnianie informacji o podmiotach udzielających specjalistycznego poradnictwa dla osób stosujących przemoc w rodzinie oraz prowadzących programy edukacyjno – korekcyjne;
--	---

ROZDZIAŁ IV

PODEJMOWANIE DZIAŁAŃ W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE W RAMACH PROCEDURY „NIEBIESKIE KARTY”

Procedura „Niebieskie Karty” to instytucjonalne narzędzie służące do przeciwdziałania przemocy w rodzinie, obejmujące ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Procedura obejmuje działania wielu służb mających na celu zatrzymanie przemocy w rodzinie oraz pomoc w wychodzeniu z tej trudnej sytuacji. Z prośbą o uruchomienie procedury jw. może zwrócić się każda osoba dotknięta przemocą w rodzinie oraz osoby mające wiedzę, że w danej rodzinie dochodzi do przemocy. Ostatecznie o wszczęciu procedury decyduje przedstawiciel służby/institucji, do którego dokonano zgłoszenia, po rozeznaniu sytuacji rodziny. Działania w ramach procedury „Niebieskie Karty” są indywidualne, dostosowane do potrzeb danej rodziny. Uruchomienie procedury następuje poprzez wypełnienie formularza Niebieska Karta – A przez przedstawiciela jednej z ww. służb/institucji podczas rozmowy z osobą doznającą przemocy. Jest to dokument opisujący sytuację rodziny oraz formy przemocy występujące w danej rodzinie. Bezpośrednio po wypełnieniu formularza A osobie doznającej przemocy w rodzinie przekazuje się formularz Niebieska Karta – B zawierający informacje o rozpoznawaniu przemocy w rodzinie, jej formach oraz o prawnych konsekwencjach stosowania przemocy, a także o miejscach, gdzie można uzyskać pomoc. Uruchomienie procedury może nastąpić w różnych okolicznościach:

- podczas interwencji Policji w rodzinie, w której występuje przemoc w rodzinie lub istnieje podejrzenie jej występowania,
- podczas badania lekarskiego osoby dotkniętej przemocą w rodzinie,
- na prośbę osoby doznającej przemocy w rodzinie, kiedy sama zgłosi się do odpowiedniej instytucji w związku ze swoją sytuacją,
- w trakcie kontaktu przedstawiciela służby upoważnionego do wszczęcia procedury z osobą, która doznała przemocy,
- podczas rozmowy ze świadkiem przemocy w rodzinie, który zgłasza problem przemocy w rodzinie u przedstawiciela jednej ze służb/instytucji.

Następnie najczęściej dzielnicowy lub przedstawiciel pomocy społecznej nawiązuje kontakt z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta problemem przemocy w rodzinie w celu wyjaśnienia okoliczności zaistniałej sytuacji. Przedstawiciel służby jest zobowiązany do uruchomienia procedury nawet w sytuacji, kiedy osoba wobec której istnieje podejrzenie, że doznaje przemocy w rodzinie nie wyraża na to zgody. Formularz Niebieska Karta – A w terminie 7 dni od daty wszczęcia zostaje przekazany przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. Następnie w ciągu 3 dni roboczych przewodniczący Zespołu przekazuje go członkom grupy roboczej do rozpatrzenia oraz podjęcia odpowiednich działań wobec rodziny. Grupy robocze dokonują analizy sytuacji rodzinnej podczas spotkań z członkami rodziny i wypełniają poszczególne części Niebieskiej Karty: C – z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie oraz D – z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie. W przypadku podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie wobec dziecka, czynności podejmowane i realizowane w ramach procedury uruchamia się w obecności rodzica, opiekuna prawnego lub faktycznego (czyli osoby, która w danym momencie zajmuje się dzieckiem). W takiej sytuacji trzeba mieć na uwadze fakt, że osobą stosującą przemoc wobec dziecka może być jeden lub oboje rodziców – wówczas konieczne jest odwołanie się do innych dorosłych osób mogących wspierać dziecko. Osobie działającej na rzecz dziecka przekazuje się formularz Niebieska Karta – B.

Pracownik socjalny w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie, ma prawo odebrać dziecko z rodziny i umieścić je u innej, niezamieszkałej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej. Decyzja ta, jest podejmowana wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także lekarzem (ratownikiem medycznym lub pielęgniarką). Pracownik socjalny otrzymując sygnały dotyczące przemocy w rodzinie, podejmuje czynności wyjaśniające w celu uzyskania jak

największej ilości informacji, które miałyby znaczenie dla sprawy, tj. nawiązuje współpracę z pedagogiem szkolnym, psychologiem, placówką, do której uczęszcza dziecko, otoczeniem sąsiedzkim, występuje z wnioskiem do placówki służby zdrowia o podanie informacji o stanie zdrowia członków rodziny, a także jeśli wymagają tego okoliczności występuje z wnioskiem do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację rodziny. Niebieska Karta jest narzędziem pracy oraz skutecznej interwencji i jest realizowana ze szczególną starannością i uważnością. Głównym celem procedury „Niebieskie Karty” jest rozpoznawanie przemocy w rodzinie i usprawnienie pomocy oferowanej przez przedstawicieli różnych służb w środowisku lokalnym, ale też tworzenie warunków do systemowego, interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną. Podstawą skuteczności procedury i oferowanej pomocy jest współpraca przedstawicieli różnych służb stykających się z ofiarami lub sprawcami przemocy w rodzinie. Zastosowanie procedury „Niebieskie Karty” nie polega jedynie na zebraniu ważnych informacji na temat zdarzenia lub sytuacji w rodzinie. Jej zadaniem jest przede wszystkim szybkie uruchomienie działań podnoszących stan bezpieczeństwa ofiar przemocy oraz ich kontynuacja, aż do momentu, gdy możemy jednoznacznie stwierdzić, że udzielono wszelkiej dostępnej i potrzebnej pomocy, a przemoc w danej rodzinie już nie występuje. Wspólna wymiana doświadczeń, spostrzeżeń i wniosków członków grupy roboczej pozwala podjąć szersze działania pomocowe. Bezpośredni sposób przekazywania informacji, podejmowanie konkretnych działań znacznie szybciej pozwalają na osiągnięcie zamierzonego celu.

ROZDZIAŁ V

ADRESACI PROGRAMU

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023 – 2027 dla miasta Pruszcz Gdański skierowany jest przede wszystkim do:

- 1) ofiar przemocy w rodzinie w tym: dzieci, współmałżonków, partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych, osób niepełnosprawnych,
- 2) sprawców przemocy w rodzinie,
- 3) świadków przemocy w rodzinie,
- 4) przedstawicieli władz lokalnych,
- 5) przedstawicieli instytucji służb pracujących z dziećmi (nauczyciele, pedagodzy, pracownicy socjalni, policjanci, kuratorzy, pracownicy służby zdrowia),
- 6) społeczeństwa.

ROZDZIAŁ VI

REALIZATORZY PROGRAMU

Zadania wynikające z Programu będą realizowane przez podmioty i specjalistów, w których kompetencjach leży podejmowanie działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- 1) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pruszczu Gdańskim,
- 2) Komendę Powiatową Policji w Pruszczu Gdańskim,
- 3) Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pruszczu Gdańskim,
- 4) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (Punkt Interwencji Kryzysowej) w Pruszczu Gdańskim,
- 5) szkoły i przedszkola na terenie miasta Pruszcz Gdański (pedagodzy i psychologzy szkolni, nauczyciele),
- 6) służbę zdrowia,
- 7) kuratorów sądowych,
- 8) Prokuraturę Rejonową w Pruszczu Gdańskim.

ROZDZIAŁ VII

PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

- 1) Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie.
- 2) Zwiększanie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie.
- 3) Wzrost efektywności udzielanej pomocy i wsparcia ofiar przemocy.
- 4) Pogłębienie wiedzy społeczeństwa na temat przemocy w rodzinie i sposobów radzenia sobie z problemem.
- 5) Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

ROZDZIAŁ VIII

FINANSOWANIE PROGRAMU

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Miejskiej Pruszcz Gdański, dotacji oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 1249) zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.). W związku z powyższym do zadań własnych gminy wynikających z ustawy jw. w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie należy tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

W związku z tym wnoszę pod obrady sesji Rady Miasta projekt uchwały w przedmiotowej sprawie.